ជំពូកទី១ : សេចក្តីផ្តើម

១.១ តម្រូវការនៃការវាយតំលៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន និងសង្គម

១. សង្គម និងបរិស្ថានមានការផ្លាស់ប្តូរស្របគ្នាជាមួយនឹងដំណើរការនៃការអភិវឌ្ឍន៍។ ក្នុងពេលដែលការអភិវឌ្ឍន៍មានទិសដៅនាំយកមកនូវការផ្លាស់ប្តូរជាវិជ្ជមាននោះ វាក៏អាចនាំមកនូវជម្លោះផងដែរ។ នៅក្នុងបទពិសោធន៍កន្លងមកនេះ ការជំរុញនូវកំណើនសេដ្ឋកិច្ច គឺជាយន្តករមួយសំរាប់បង្កើននឹងលើកស្ទួយនូវសុខមាលភាពសង្គម។ តែកន្លងមកការអភិវឌ្ឍន៍នេះមានការយកចិត្តទុកដាក់តិចតួចអំពីផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមានទៅលើបញ្ហាសង្គមនិងបរិស្ថាន ទើបបច្ចុប្បន្ននេះការគិតគូរអំពីផលប្រយោជន៍ដ៏យូរអង្វែង បានតម្រូវអោយយើងទទួលស្គាល់នូវការអភិវឌ្ឍន៍មួយដែលមានលក្ខណៈនិរន្តភាព។ ការអភិវឌ្ឍន៍មួយដែលមានលក្ខណៈនិរន្តភាពគឺជាមូលដ្ឋានស្នូលនៃការអភិវឌ្ឍន៍ ដើម្បីធានាបាននូវសុខមាលភាពសង្គមមួយមានសមភាពសង្គម ពិតប្រាកដនិងដើម្បីបំពេញនូវរាល់សេចក្តីត្រូវការជាមូលដ្ឋានសម្រាប់មនុស្សជំនាន់ក្រោយ ។

២. ដើម្បីព្យាករណ៍អំពីផលប៉ះពាល់បរិស្ថាននិងសង្គម ដែលបង្កដោយសារការធ្វើអាជីវកម្មទាញយកផលពីធនធានរ៉ែ ដើម្បីផ្តល់នូវកាលានុវត្តភាពក្នុងការកាត់បន្ថយផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមាន នឹងបង្កើនផលប៉ះពាល់វិជ្ជមាននោះចាំបាច់ត្រូវអនុវត្តន៍នីតិវិធីនៃការវាយតំលៃលើហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាននិងសង្គម នៅក្នុងដំណើរការនៃការរៀបចំផែនការគ្រប់គ្រង និងផែនការអាជីវកម្មនៅក្នុងតំបន់សម្បទានរ៉ែនេះ។ ក្នុងនោះការសិក្សាអំពីផលប៉ះពាល់បានធ្វើឡើងនៅទូទាំងតំបន់សម្បទាន តែដំណោះស្រាយសង្គម (ការផ្តល់ជាប្រាក់ឧបត្ថម្ភ ការធ្វើបំលាស់ទី ឬការតាំងទីលំនៅសារជាថ្មី ការរៀបចំដីកាដកហូត។ល។) អាចធ្វើឡើងមុនដំណើរការអាជីវកម្មពេញលេញ និងឬក៏ជាដំណាក់កាល១ទៅតាមឆ្នាំអាជីវកម្មនីមួយ១ តាមកិច្ចសន្យាជាមួយគ្រួសារសហគមន៍ដែលពាក់ព័ន្ធ។

៣. ការវាយតំលៃអំពីហេតុប៉ះពាល់សង្គម គឺមានការពាក់ព័ន្ធជាមួយនឹងផលប៉ះពាល់បរិស្ថាននិងសង្គមដែលបណ្តាលមកពីការកាប់បោសសម្អាតព្រៃដើម្បីធ្វើអាជីវកម្មរ៉ែ និងការទាញយកផលមួយដែលមានលក្ខណៈនិរន្តភាពពីធនធានរ៉ែនេះតែម្តង។ ជាការពិតណាស់ដែលថា ការវាយតំលៃអំពីហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាននិងសង្គមមិនអាចដោះស្រាយនូវរាល់បញ្ហាបាននោះទេ ពីព្រោះថា ព្រឹត្តិការណ៍នេះវាជាតុល្យភាពនៃបំលាស់ប្តូររវាងការអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ចនិងកិច្ចការពារបរិស្ថាន ដែលតែងតែកើតមានចំពោះសកម្មភាពអភិវឌ្ឍន៍ទាំងអស់។ ប៉ុន្តែបើគ្មានកម្មវត្ថុនៃការវាយតំលៃអំពីហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន និងសង្គមទេនោះ ការសំរេចពុំអាចនឹងធ្វើទៅបានទេ ។

៤. លក្ខខ្ឌានទូទៅក្នុងការធ្វើព្យាករណ៍អំពីផលវិបាកសង្គម បង្កដោយសកម្មភាពអភិវឌ្ឍន៍របស់មនុស្សនិងការរៀបចំវិធានការណ៍សមស្របមួយដើម្បីកាត់បន្ថយផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមាន ផ្អែកលើទស្សនៈវិស័យនៃការ

Draft

បង្កើននូវផលប៉ះពាល់វិជ្ជមាននោះមាន: (១) ការព្យាករណ៍ពីបញ្ហា (២) វិះរកវិធីសាស្រ្តដើម្បីជៀសវាង និង (៣) បង្កើននូវផលប៉ះពាល់វិជ្ជមាន ។

៥. ការដែលធ្វើអោយមានផលប្រយោជន៍វិជ្ជមានច្រើនគឺជាប្រការមួយសំខាន់បំផុត ។ ការវាយតំលៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន និងសង្គមនេះផ្តល់នូវកាលានុវត្តភាពតែមួយគត់ក្នុងការបង្ហាញអំពីមធ្យោបាយ ដែលក្នុងនោះការធ្វើអោយប្រសើរឡើងនូវបរិស្ថាន និងសហគមន៍ គឺផ្នែកមួយនៃដំណើរការអភិវឌ្ឍន៍ ។ម្យ៉ាងវិញទៀត ការវាយតម្លៃនេះក៏អាចព្យាករណ៍អំពីបញ្ហាជំលោះ និងឧបសគ្គវាងទិសដៅនៃការវិនិយោគ ស្ថានភាពបរិស្ថាន និងសហគមន៍ដែលពាក់ព័ន្ធ ។ វានឹងផ្តល់នូវកាលានុវត្តភាពសំរាប់ការរៀបចំនូវវិធានការណ៍ដើម្បីកាត់បន្ថយនូវបញ្ហាផ្សេងៗ បង្កលក្ខណៈសម្រាប់កម្មវិធីតាមដានត្រួតពិនិត្យ ដើម្បីវាយតំលៃនូវហេតុប៉ះពាល់នាពេលអនាគត និងផ្តល់នូវទិន្នន័យដែលមានសារៈសំខាន់សំរាប់ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធធ្វើជាមូលដ្ឋានក្នុងការសំរេច នឹងដើម្បីទប់ស្កាត់ការខូចខាតដល់បរិស្ថាន និងសង្គម ។

៦. ការវាយតំលៃអំពីផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន និងសង្គម គឺជាឧបករណ៍គ្រប់គ្រងមួយ សំរាប់អ្នកធ្វើផែនការនឹងអ្នកផ្តល់ការអនុម័ត ជាជំនួយដល់ការសិក្សាគំរោងផ្សេងៗទៀត ជាពិសេសលើបញ្ហាវិស្វកម្ម និងសេដ្ឋកិច្ច ។ បច្ចុប្បន្ននេះការវាយតំលៃអំពីហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន និងសង្គមត្រូវបានទទួលស្គាល់ថា ជាផ្នែកយ៉ាងសំខាន់សំរាប់ការធ្វើផែនការអភិវឌ្ឍន៍ និងការគ្រប់គ្រង និងមានសារៈសំខាន់សំរាប់ការវិភាគបញ្ហាសេដ្ឋកិច្ច របស់គំរោងដូច្នេះដែរ ។

១.២ គោលបំណងនៃការសិក្សា

៧. តួនាទីចំបង និងគោលបំណងនៃការប្រើប្រាស់ដីរបស់ក្រុមហ៊ុន DELCOM (KAMPUCHEA) PTE. LTD. គឺធ្វើយ៉ាងណាដើម្បីធានាបាននូវចិរភាពនៃការធ្វើអាជីវកម្មរ៉ែមាស ។ តែទោះជាយ៉ាងនេះក្តីព្រៃឈើ ក៏មានតួនាទីជាអ្នករក្សាសុវត្ថិភាពដល់ភាវៈទូទៅរបស់អេកូឡូស៊ីបរិស្ថាន និងសង្គមផងដែរ នៅពេលដែលយើងគ្រប់គ្រងបានត្រឹមត្រូវ ។ ដូច្នេះ គោលបំណងនៃការវាយតំលៃអំពីហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន និងសង្គម គឺ:

ក- វាយតំលៃអំពីស្ថានភាពអេកូឡូស៊ីរបស់រុក្ខជាតិក្នុងពេលបច្ចុប្បន្ន(រុក្ខជាតិ ដុល្លព្រឹក្ស តិណជាតិ) ។

ខ- វាយតំលៃអំពីស្ថានភាពអេកូឡូស៊ីរបស់សត្វ (ថនិកសត្វ បក្សីជាតិ និងឧរង្គសត្វ) និងជីវិតសត្វរស់នៅក្នុងទឹក (ពពួកត្រី) នៅតាមប្រព័ន្ធអូរសំខាន់ៗ ។

គ- គណនាសន្និធិកាបូនធម្មជាតិមុនពេលដំណើរការអាជីវកម្មរ៉ែ ។

ឃ- វាយតំលៃអំពីសក្តានុពលនៃការប្រើប្រាស់តំបន់ទ្រនាប់ ក្នុងនោះមានព្រៃតាមដងអូរ និងតាមចំរាក់ភ្នំចោតៗនានា ។

ង- វាយតំលៃអំពីស្ថានភាពសង្គម សេដ្ឋកិច្ចរបស់សគមន៍មូលដ្ឋានក្នុងពេលបច្ចុប្បន្ន

Draft

ច- កំណត់អំពីមូលហេតុសំខាន់នានា និងកត្តាជំរុញដែលបណ្តាលអោយមានហេតុប៉ះពាល់អវិជ្ជមានរបស់គំរោងធ្វើអាជីវកម្មរ៉ែមាស ទៅដល់បរិស្ថានជុំវិញ។

ឆ- កំណត់នូវវិធានការណ៍សមស្របដើម្បីលុបបំបាត់ និងឬកាត់បន្ថយផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមានរបស់គំរោងធ្វើអាជីវកម្មរ៉ែទីតានីញ៉ូមអុកសែដ។

១.៣ វិធីសាស្ត្រស្រាវជ្រាវ

៨. ដើម្បីសំរេចបាននូវគោលបំណងខាងលើ **Green Consultancy Firm** បានធ្វើការវាយតំលៃដោយប្រើនូវវិធីសាស្ត្រស្រាវជ្រាវដូចមានបង្ហាញជូនខាងក្រោម:

ក- លក្ខណៈជីវៈរូបសាស្ត្រ: ប្រើប្រាស់ទិន្នន័យរបស់ស្ថានីយ៍ ឧត្តុនិយម (ពោធិ៍ចិនតុង ២០០៣-២០០៧ និងសីតុណ្ហភាព ២០០២-២០០៩ កំពស់ទឹកភ្លៀង)។

ខ- បំរែបំរួលការប្រើប្រាស់ដី និងគំរបព្រៃ: ប្រើប្រាស់ទិន្នន័យ GIS & RS Datasets (MRC GIS Datasets, 1992-93, 1996-97, FA GIS & RS Datasets 2002-2006)

គ- ការអង្កេតផ្នែកអេកូឡូស៊ី: ក្រុមការងារបានធ្វើដំណើរតាមគន្លងក្នុងរយៈចំងាយ ៤.០៨គម ហើយបានធ្វើការអង្កេតទៅលើសារព័ន្ធរុក្ខជាតិដែលមាននៅទីនោះក្នុងចំងាយ៥០ម៉ែត្រសងខាងគន្លង (ឧបសម្ព័ន្ធ១-១: ផែនទីគន្លងឆ្លងកាត់ ១-២: តារាងអង្កត់ផ្ចិត និង ១-៣:រូបភាពអេកូឡូស៊ី)។

ឃ- ការសិក្សាស្រាវជ្រាវពីសត្វព្រៃ: ការស្រាវជ្រាវពីវត្តមានសត្វព្រៃត្រូវបានអនុវត្តដោយប្រើវិធីសាស្ត្រអង្កេតជាចំនុច (Point-Count) (Hostetler & main,2001)។ ការកំណត់ពីវត្តមាន និងអវត្តមានរបស់សត្វព្រៃនៅតំបន់ស្រាវជ្រាវ គឺមានសារៈសំខាន់ ដើម្បីបញ្ជាក់ពីភាពសំបូរបែប និងរបាយនៃប្រភេទសត្វព្រៃ។ រាល់ប្រភេទសត្វព្រៃទាំងអស់ជាពិសេស ថនិកសត្វ និងសត្វស្លាបត្រូវបានកត់ត្រាតាមរយៈការឮសំលេង ការឃើញផ្ទាល់ ការកត់ត្រាដានជើង និងសញ្ញាផ្សេងៗ នៅក្នុងឡូតិ៍ដែលមានរាងជារង្វង់ដែលមានកាំ ៥០ម៉ែត្រសម្រាប់ព្រៃល្បោះ។ រាល់ចំណុចកណ្តាលនៃឡូតិ៍សិក្សាស្រាវជ្រាវសត្វព្រៃ ត្រូវគិតចេញពីចំនុចកណ្តាលនៃឡូតិ៍ស្រាវជ្រាវរុក្ខជាតិ។ ឡូតិ៍នីមួយៗ មានចំងាយពីគ្នាយ៉ាងតិច១០០០ម៉ែត្រ ដើម្បីជៀសវាងការរាប់ពីរដង។

ង- លើសពីនេះទៅទៀត ដើម្បីឱ្យទទួលបានលទ្ធផលល្អរាល់វត្ថុតាងនានា ដែលបញ្ជាក់ពីវត្តមានសត្វព្រៃក៏ត្រូវបានធ្វើការកត់ត្រានៅពេលដែលក្រុមអ្នកស្រាវជ្រាវ ធ្វើដំណើរពីឡូតិ៍គំរូមួយទៅឡូតិ៍គំរូមួយទៀតដើម្បីឱ្យការធ្វើអត្តសញ្ញាណកម្មសត្វព្រៃកាន់តែច្បាស់។ រាល់ប្រភេទដែលពិបាកក្នុងការធ្វើអត្តសញ្ញាណកម្មដូចជាសំលេងសត្វស្លាប ឬសញ្ញាណចតុបាត (ដាន លាមក...) ក៏ត្រូវធ្វើការពិភាក្សាជាមួយអ្នកជំនួយការស្រាវជ្រាវក្នុងមូលដ្ឋានដើម្បីទទួលព័ត៌មានប្រាកដ។ លើសពីនេះក៏មានការធ្វើអត្តសញ្ញាណកម្មបន្ថែមទៀតតាមរយៈសៀវភៅសត្វស្លាបកម្ពុជា សៀវភៅថនិកសត្វកម្ពុជា ឧរង្គសត្វថៃ និងអាស៊ីអាគ្នេយ៍ និងថនិកសត្វអាស៊ីអាគ្នេយ៍។ ការសិក្សាស្រាវជ្រាវ និងការធ្វើអង្កេតនេះមិនមានការកត់ត្រាប្រភេទថនិកសត្វថ្នាក់តូច

Draft

និងពពួកផលជលិកសត្វទេ។ ការសិក្សាស្រាវជ្រាវនឹងមិនអាចធ្វើទៅបានប្រសិនបើអាកាសធាតុមិនអំណោយផលដូចជាករណីមានភ្លៀងខ្លាំង ឬមានខ្យល់ខ្លាំងពីព្រោះលក្ខខ័ណ្ឌអាកាសធាតុ គឺជាកត្តាមួយដែលធ្វើឱ្យប៉ះពាល់យ៉ាងខ្លាំងដល់ការសិក្សាស្រាវជ្រាវ ជាពិសេសលើពពួកសត្វស្លាប (Hostetler& main,2001)។ ម្យ៉ាងវិញទៀត ដើម្បីទទួលបានព័ត៌មានពីវត្តមាន និងរបាយសត្វព្រៃក្នុងតំបន់ស្រាវជ្រាវកាន់តែមានភាពច្បាស់លាស់នោះ ការសំភាសន៍ជាមួយប្រជាជនមូលដ្ឋានក៏ត្រូវបានអនុវត្តផងដែរ។

ច- ឧបករណ៍បច្ចេកទេសដែលប្រើរួមមានផែនទីឋានលេខាខ្នាត១:១០០.០០០ ម៉ាស៊ីន GPS ផែនទីឡូតិ៍ និងគម្របព្រៃរបស់ក្រុមហ៊ុន ត្រីវិស័យ តារាងកត់ត្រាទិន្នន័យ សៀវភៅកត់ត្រា ខ្មៅដៃ ប៊ិច ខ្សែម៉ែត្រប្រវែង ៤០ ម៉ែត្រដែលមានគូសជាក្រិតក្នុងប្រវែង ១ម៉ែត្រ ៤ម៉ែត្រ និង ១០ម៉ែត្រ។ លើសពីនេះទៅទៀតម៉ែត្រ ឈើប្រវែង១ម ក៏បានប្រើផងដែរសម្រាប់វាស់ឡូតិ៍ទំហំ១ម៉ែត្រការ៉េ ដើម្បីរាប់ចំនួនប្រភេទស្មៅ និងពពួកតិណជាតិ ។

ឆ- វិធីសាស្ត្រនៃការសិក្សាអំពីស្ថានភាពសង្គមសេដ្ឋកិច្ច: ស្ថានភាពសង្គមសេដ្ឋកិច្ចរបស់ប្រជាពលរដ្ឋដែលរស់នៅក្នុងឃុំរម្យទម ស្រុករវៀង ខេត្តព្រះវិហារ គឺ: Qualitative Method ដោយការធ្វើ PRA ដោយការធ្វើអត្ថាធិប្បាយសង្ខេបអំពីផលប៉ះពាល់វិជ្ជមាន និងអវិជ្ជមានទៅលើបញ្ហា បរិស្ថាននិងសង្គម-សេដ្ឋកិច្ច (សមាសភាពដែលបានចូលរួមយោបល់មាន: អភិបាលរងខេត្ត ប្រធានមន្ទីរកសិកម្ម ប្រធានមន្ទីរឧស្សាហកម្មរ៉ែ និងថាមពល ប្រធានមន្ទីរបរិស្ថាន នាយខណ្ឌរដ្ឋបាលព្រៃឈើ ខេត្តព្រះវិហារ អភិបាលស្រុករវៀង តំណាងក្រុមហ៊ុន DELCOM (KAMPUCHEA) PTE., LTD. មេឃុំ សមាជិកឃុំ ស្មៀនឃុំ ក្រុមប្រឹក្សាអភិវឌ្ឍន៍ឃុំ មេភូមិ អនុភូមិ ដែលរស់នៅក្នុងតំបន់គំរោងជាច្រើននាក់ (ឧបសម្ព័ន្ធ៧-១:តារាងទី-២ បានធ្វើឡើងនៅថ្ងៃទី ១៥-១៦ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ២០១០។ នៅថ្ងៃទី ១២ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១០ ក្រុមការងារបានរៀបចំកិច្ចប្រជុំដើម្បីធ្វើ បទបង្ហាញលើរបាយការណ៍វាយតំលៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន និងសង្គមដំបូង ជាមួយថ្នាក់ដឹកនាំខេត្ត ស្រុក និង ប្រធានមន្ទីរជំនាញដែលពាក់ព័ន្ធនឹងគំរោង (ឧបសម្ព័ន្ធ៧-១: តារាងទី១) ដើម្បីផ្លាស់ប្តូរយោបល់បន្ថែមលើរបាយការណ៍វាយតម្លៃនេះ (មើលកំណត់ហេតុស្តីពីការធ្វើបទបង្ហាញរបាយការណ៍ វាយតំលៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន និងសង្គមដំបូង របស់គំរោងស្រាវជ្រាវនឹងធ្វើអាជីវកម្មរ៉ែមាស) សូមអានទំព័រ ១០១-១១៥ ។ ការពិគ្រោះយោបល់បាន ធ្វើឡើងជាមួយថ្នាក់ដឹកនាំខេត្ត ស្រុក មន្ទីរ អង្គភាពពាក់ព័ន្ធសរុបចំនួន ១២នាក់ (ឧបសម្ព័ន្ធ៧-១:តារាងទី១) និងមេឃុំ មេភូមិ ប្រជាជនមូលដ្ឋានសរុបចំនួន០៥នាក់ (ឧបសម្ព័ន្ធ ៧-១: តារាងទី២) និងរូបភាព ការពិគ្រោះយោបល់ (ឧបសម្ព័ន្ធ៧-២)។

Draft

១.៤ ភាពជឿជាក់

១.៤.១ ការផ្តល់ប្រឹក្សានៅមូលដ្ឋាន

៩. នៅក្នុងរយៈពេលនៃការសិក្សា និងវាយតម្លៃនៅក្នុងតំបន់សម្បទានរ៉ែមាសនេះប្រធាន ក្រុមការងារវាយតំលៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន និងសង្គមដំបូង បានចុះពិនិត្យផ្ទាល់ ដើម្បីធានាបានថាការពិនិត្យ វាយតម្លៃ និងការប្រមូលពតិមាន និងទិន្នន័យបានធ្វើទៅតាមគោលការណ៍ណែនាំ និងវិធីសាស្ត្រស្រាវជ្រាវ ។

១.៤.២ ក្រុមការងារ GCF

១០. ក្រុមការងារ GCF មានចំនួន៥នាក់ដូចមានរាយនាមខាងក្រោម:

១-	បណ្ឌិត	លី សុពណ៌-មុនី	D.V.M., Post Ph.D.
២-	បរិញ្ញាត្រី	ឡៅ សាវ៉ុន	អ្នកប្រមូលទិន្នន័យផ្នែកសង្គម-សេដ្ឋកិច្ច
៣-	បរិញ្ញាត្រី	អ៊ុន ចាន់ណារ៉ូ	អ្នកប្រមូលទិន្នន័យផ្នែកសង្គម-សេដ្ឋកិច្ច
៤-	បរិញ្ញាត្រី	នង ណារុង	អ្នកប្រមូលទិន្នន័យអេកូឡូស៊ី
៥-	បរិញ្ញាត្រី	ទួន ចំណាប់	ជំនួយការផ្នែកផែនទី

Draft